

Shrnutí

- Pro deset zemí, které rozšířily prostor Evropské unie od května 2004, je typická konvergence k vyspělým evropským zemím, a to s různou mírou intenzity. Kromě zřejmého přibližování k průměru EU 15 jde rovněž o výrazné sblížování uvnitř této skupiny. Tato tendence ke konvergenci uvnitř skupiny platí nejen pro úroveň HDP na obyvatele v paritě kupní síly jako obecného měřítka ekonomické vyspělosti země, ale i pro sblížování cenových hladin. Silící homogenitu skupiny „10“ lze pozorovat i z dlouhodobého hlediska (jak dokládá statistická analýza, variační koeficient u HDP na obyvatele v PPS klesl z téměř 40 % v roce 1997 na 17 % v roce 2006).
- Nejvíce si zlepšilo svoji pozici mezi deseti zeměmi podle velikosti relativního HDP na obyvatele v paritě kupní síly Estonsko. Dostalo se však jen do druhé skupiny zemí, kde se velikost HDP na obyvatele v PPS pohybuje mezi 60-70 % průměrné úrovně EU 27. V první skupině s HDP na obyvatele v PPS převyšujícím 70 % průměru EU 27 figuruje Kypr, Slovensko, ČR a Malta. Výrazných posunů v relativních pozicích dosáhly země vysokými tempy růstu svých ekonomik (např. u ČR převyšovaly trojnásobně průměrné tempo růstu starých zemí unie).
- Všechny země skupiny „10“ rostly v období 2004-2006 rychlejším průměrným ročním tempem, než bylo průměrné tempo za země uskopení EU 15. Nejpomalejší bylo tempo růstu ekonomik Kypru a Malty, které však během zmíněných let dokázaly výrazně zlepšit nerovnovážený stav svých veřejných financí.
- Pro rychle rostoucí pobaltské republiky – ovšem z podstatně nižší úrovně ekonomické vyspělosti ve srovnání se zbytkem skupiny – je typická relativně dobrá vnitřní rovnováha.
- Cenově konvergovalo od vstupu do EU nejrychleji Polsko a Slovensko; proti hladině cen v EU 15 byla v roce 2006 komparativní cenová úroveň celé skupiny „10“ na 63,2 % cenové úrovně starých zemí EU.
- V ČR stoupla hodinová mzda od vstupu nejrychleji ze zemí skupiny „10“ a dostala se nad tisíc eur měsíčně v roce 2006.
- Nominální rozdíl u hodinové mzdy v eurech mezi skupinou „10“ a EU 15 se však stále zvětšuje, přestože tempo růstu hodinových mezd je u nových zemí rychlejší.
- Pokrok v produktivitě práce na zaměstnanou osobu a zejména v hodinové produktivitě je stále relativně malý, největší učinilo Estonsko, v případě Malty došlo dokonce ke zhoršení relativní pozice proti průměru EU 15.
- Ve vývoji nezaměstnanosti, strukturálních změn a temp produktivity práce je patrná vzájemná korelace v případě Slovenska, nikoli však např. Polska, jako zemí s dlouhodobě velmi vysokou mírou nezaměstnanosti.
- Kritérium cenové stability nesplnila ani jedna ze zemí skupiny „10“ v každém roce počínaje 2003. Rok 2007 přinesl významný inflační impuls růstem cen potravin. V eurozóně zůstala i v roce 2007 podle harmonizovaného indexu spotřebitelských cen inflace stabilní, ve skupině „10“ s výjimkou Slovenska a Malty ceny rostly.
- Vnitřní rovnováha zemí skupiny „10“ podle fiskálního kritéria posiluje s výjimkou Maďarska a Slovenska; největší pokrok v redukci deficitu veřejných rozpočtů učinily Kypr a Malta, kde byla v letech před vstupem relativně značná vnitřní nerovnováha.
- Vládní dluh - jako procentní vyjádření jeho velikosti k nominálnímu HDP – je za skupinu zemí „10“ výrazně nižší než za EU 15.
- Rozdíly v ceně peněz u jednotlivých zemí i proti EU se z dlouhodobého hlediska zmenšují (směrodatná odchylka v EU 25 klesla z 6,24 v roce 1977 na 1,07 v roce 2006); kritérium stálosti konvergence podle dlouhodobých úrokových sazeb neplní podle propočtu za aktuální období 11/2006 až 10/2007 čtyři země skupiny „10“ (Estonsko, Lotyšsko, Maďarsko a Polsko).
- Těsněji spjata se společnou evropskou měnou euro bylo na podzim roku 2007 šest zemí ze sledované skupiny „10“ - kromě Slovenska, které zavedlo euro, jsou v mechanismu směnných kurzů ERM II, představujícím povinný předstupeň před přijetím společné měny, estonská koruna, kyperská libra, lotyšský lat, litevská líta, maltská lira a slovenská koruna. Estonsko a Litva odložily svůj vstup do eurozóny o rok, protože díky vysokému růstu ekonomiky nebyly schopny plnit inflační kritérium. Slovensko, člen ERM II, se ocitlo v roce 2006 nad hranici povoleného deficitu veřejných rozpočtů. Dlouhodobé problémy ve fiskální oblasti vykazuje Maďarsko, což mu znemožňuje vstup. ČR zatím nemá určen termín přijetí eura, země těží z vlastní měnové politiky prostřednictvím levných peněz stimulujících - cestou poskytovaných úvěrů - ekonomický růst. Dlouhodobě a výrazně posilující česká koruna byla hlavním konvergenčním kanálem a udržovala rovněž z velké části na uzdě růst cen.